

جمهوری اسلامی ایران

وزارت جهاد کشاورزی

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور

تعیین میزان علوفه قابل برداشت مراتع

جلد دوم

مراتع مطبوعه استپی و بیابانی ایران

تألیف:

محمد فیاض و مینا بیاض

با همکاری: قاسمعلی ابرسجی، محمد ابوالقاسمی، حسن انبرپور، ایاد اعظمی، ناصر باغستانی میبدی، محمد حسن زاده، سیدعلی حسینی (حبیب)، مریض خداقلی، محمدعلی دهقانی تفتی، غلامحسین رحمانی، نیلوفر زارع، صدیقه زارع کیا، مصطفی زارع، محمدتقی زارع، محمد شریفی یزدی، جابر شریفی، علی فرمehنی فراهانی و ماشاالله محمدپور

فهرست مطالب

۱	فصل اول
۱	مبانی و مفهوم علوفه قابل برداشت مراتع
۱	۱-۱- مقدمه
۳	۲-۱- مفاهیم و کلیات
۴	۱-۲-۱- خوشنژادگی
۵	۲-۲-۱- ارزش رجحانی
۶	۳-۲-۱- مصرف
۷	۴-۲-۱- تأثیر در دسترس بودن علوفه و ساختار آن بر میزان مصرف مواد غذایی
۱۰	۵-۲-۱- عوامل مؤثر بر خوشنژادگی
۱۰	۱-۵-۲-۱- عوامل گیاهی
۱۰	۱-۱-۵-۲-۱- فراوانی گونه‌های همراه
۱۲	۲-۱-۵-۲-۱- مورفولوژی یا ویژگی‌های فیزیکی گیا
۱۶	۳-۱-۵-۲-۱- قابل دسترس بودن علوفه
۱۸	۴-۱-۵-۲-۱- مرحله رشد گیاه
۲۱	۵-۱-۵-۲-۱- ترکیبات شیمیایی
۲۳	۲-۵-۲-۱- عوامل حیوانی
۲۴	۱-۵-۲-۱- تجربه و یادگیری دام
۲۵	۲-۵-۲-۱- سن دام
۲۶	۳-۵-۲-۱- گونه دام
۳۱	۴-۵-۲-۱- حواس پنج‌گانه
۳۱	۳-۵-۲-۱- عوامل محیطی

۳۳	۱-۲-۶- روش های تعیین ترکیب رژیم غذایی دام
۳۴	۱-۲-۶- روش زمان سنجی
۳۶	۱-۲-۶-۲- روش کافه تریا
۳۷	۱-۲-۶-۳- روش وزنی
۳۷	۱-۲-۶-۴- روش فیستوله گذاری
۳۸	۱-۲-۷- طبقه بندی درجات خوشخوراکی
۴۷	۱-۲-۸- حد بهره برداری مجاز (Allowable use)
۵۰	۱-۲-۹- ضریب مصرف (Utilization)
۵۲	۱-۲-۱۰- منابع کلیا گونه کلید
۵۲	۱-۲-۱۰-۱- مشخصات گونه های کلید
۵۴	۱-۲-۱۱- مفهوم تولید
۵۶	۱-۲-۱۲- روشهای تخمین تولید مرتع
۵۶	۱-۲-۱۲-۱- روشهای مستقیم
۵۶	۱-۲-۱۲-۲- روشهای غیرمستقیم
۵۷	۱-۲-۱۲-۳- روشهای ترکیبی
۵۸	۱-۲-۱۳- مدیریت چرا
۶۱	۱-۲-۱۴- تأثیر علوفه بر کارایی انرژی متابولیسمی مورد استفاده دام
۶۳	۱-۲-۱۵- عوامل تعیین کننده میزان انرژی متابولیسمی مورد نیاز دامها
۶۳	۶- تأثیرات احتمالی اقلیم و آب و هوا
۶۴	۱-۲-۱۶- شایستگی مرتع از نظر تولید علوفه
۶۸	فصل دوم
۶۸	ناحیه ریشی استپی ایران

- ۶۸ ۱-۲- ویرگی های مناطق معرف ناحیه استی ایران
- ۷۱ ۱-۱-۲- مراتع سه استان اصفهان
- ۷۲ ۲-۱-۲- مراتع دهنو بردسیر استان کرمان
- ۷۴ ۳-۱-۲- مراتع بردسیر (کوه پنج) استان کرمان
- ۷۵ ۴-۱-۲- مراتع خشک رود استان مرکزی
- ۷۷ ۵-۱-۲- مراتع آبشار استان مرکزی
- ۷۹ ۶-۱-۲- مراتع جنگوله استان ایلام
- ۸۱ ۷-۱-۲- مراتع صابا آباد استان ایلام
- ۸۲ ۸-۱-۲- مراتع ارشق استان اردبیل
- ۸۴ ۹-۱-۲- مراتع شیرکوه استان یزد
- ۸۵ ۱۰-۱-۲- مراتع ندوشن استان یزد
- ۸۶ ۱۱-۱-۲- مراتع بردمار مسجد سلیمان استان خوزستان
- ۸۸ ۱۲-۱-۲- مراتع چناران استان گلستان
- ۹۰ ۱۳-۱-۲- مراتع اینچه برون استان گلستان
- ۹۱ ۱۴-۱-۲- مراتع تیل آباد استان گلستان
- ۹۲ ۱۵-۱-۲- مراتع طبس استان خراسان جنوبی
- ۹۵ فصل سوم
- ۹۵ ۱-۳- تعیین ارزش رجحانی گیاهان مرتعی ایران برای چرای دام
- ۹۹ ۲-۳- تعیین حد بهره برداری مجاز گونه های مهم مرتعی
- ۱۰۰ ۱-۲-۳- ارزیابی مرگومیر گیاهان مورد بررسی
- ۱۰۰ ۲-۲-۳- ارزیابی ارتفاع گیاهان مورد بررسی
- ۱۰۱ ۳-۲-۳- ارزیابی میزان تولید بذر پس از اعمال تیمار در هر پایه انتخاب شده

۱۰۱	۳-۲-۴- جمع آوری داده‌های هواشناسی
۱۰۱	۳-۳- محاسبه میزان تولید گیاهان
۱۰۵	۳-۴- تعیین علوفه قابل برداشت مراتع
۱۰۷	فصل چهارم
۱۰۷	نتایج
۱۰۷	۴-۱- مراتع سه استان اصفهان
۱۱۰	۴-۲- مراتع دهستان کرمان
۱۱۳	۴-۳- مرتع کوه پنج بردسیر استان کرمان
۱۱۷	۴-۴- مراتع ندرسن استان یزد
۱۱۹	۴-۵- مرتع شیرکوه استان یزد
۱۲۴	۴-۶- مرتع خشک‌رود استان مرکزی
۱۳۰	۴-۷- مرتع انجدان استان مرکزی
۱۳۶	۴-۸- مرتع چنگوله استان ایلام
۱۴۰	۴-۹- مرتع صالح آباد استان ایلام
۱۴۲	۴-۱۰- مرتع ارشق استان اردبیل
۱۴۵	۴-۱۱- مرتع تیل آباد استان گلستان
۱۵۱	۴-۱۲- مرتع چناران استان گلستان
۱۵۴	۴-۱۳- مرتع اینچه‌برون استان گلستان
۱۵۷	۴-۱۴- مرتع مسجد سلیمان استان خوزستان
۱۶۰	۴-۱۵- مرتع طبس استان خراسان جنوبی
۱۶۳	فصل پنجم: میزان علوفه قابل برداشت گونه‌های مراتع استپی در ترکیب‌های پوشش گیاهی
۱۶۳	۵-۱- بوته‌ای‌ها

۱۶۳		<i>Kochia prostrata</i> گونه ۱-۱-۵
۱۶۴		Artemisia جنس ۲-۱-۵
۱۶۷		<i>Halothamnus glaucus</i> گونه ۳-۱-۵
۱۶۷		<i>Dendrostellera lessertii</i> گونه ۴-۱-۵
۱۶۸		<i>Noaea mucronata</i> گونه ۵-۱-۵
۱۶۹		<i>Scariola orientalis</i> گونه ۶-۱-۵
۱۷۱		Salsola جنس ۷-۱-۵
۱۷۲		<i>Stachys infusa</i> گونه ۸-۱-۵
۱۷۳		۲-۵ گندمی‌ها
۱۷۳		Poa جنس ۱-۲-۵
۱۷۵		Stipa جنس ۲-۲-۵
۱۷۷		۳-۵ پهن‌برگ‌های علفی
۱۷۷		Astragalus جنس ۱-۳-۵
۱۷۹		Cousinia جنس ۲-۳-۵
۱۸۰		Convolvulus جنس ۳-۳-۵
۱۸۱		Eryngium جنس ۵-۳-۵
۱۸۱		۶- جمع‌بندی
۱۸۲		الف- مراتع استپی معتدل
۱۸۶		ج- مراتع شورروی در ناحیه رویشی استپی
۱۸۸		د- مراتع منطقه رویشی استپی گرم
۱۹۱		مراتع بیابانی
۱۹۳		منابع

سپاسگزاری

تعیین میزان علوفه قابل برداشت مراتع جلد دوم (مراتع منطقه استپی و بیابانی ایران) حاصل تلاش و مشارکت جمعی از مدیران، محققان و کارشناسان تحقیقاتی اعم از ستادی و مراکز تحقیقات استانی است. از این رو برخورد لازم می‌دانم قدردانی خود را از آنان اعلام و از خداوند تبارک و تعالی آرزوی توفیق و سلامتی برای آنان نمایم. آقای دکتر عباسعلی سندگل که طرح پایه علوفه قابل برداشت مراتع کشور را تدوین کردند، آقای دکتر محمدحسن عصاره (رئیس مرم مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور وقت)، آقای دکتر مهدی فرح‌پور (معاون محترم پژوهشی وقت)، آقای مهندس مقدسی (معاون محترم مناطق خشک و نیمه‌خشک)، آقای مهندس اسکندری، مدیرکل محترم دفتر امور مراتع کشور در سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور)، سرکار خانم دکتر فاطمه سفیدکن (معاون پژوهشی محترم مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور)، آقایان دکتر مرتضی اکبرزاده، دکتر علی احسانی و دکتر فرهنگ قزیریانی از همکاران ستادی در طرح ملی یادشده و مجریان استانی آقایان: قاسمعلی ابرسچی، محمد ابوالقاسمی، حسن اکبرپور، ایاد اعظمی، زارباغستانی‌میدی، محمد حسن‌زاده، سیدعلی حسینی (حیب)، مرتضی خداقلی، محمدعلی دهقانی‌تفتی، محمدتقی زارع، علی فرمehنی فراهانی، غلامحسین رحمانی، مصطفی زارع، سید شریفی‌یزدی، جابر شریفی، ماشاءالله محمدپور و خانم‌ها صدیقه زارع‌کیا و نیلوفر زارع و آقایان سید محسن صادقان‌مظهر (دبیر کمیته انتشارات) و اصغر احمدی (ویراستار ادبی)، از تلاش و مساعدت عزیزان اعم از همکاری‌های علمی و پشتیبانی‌های مدیریتی مدیران و تلاش میدان‌میران استانی که با علاقه‌مندی تمام توان خود را برای اجرای مطلوب تحقیق در زمینه علوفه قابل برداشت گیاهان مرتعی ایران بکار گرفتند قدردانی می‌کنم و از خانم مهندس مینا بیات که در ستاد با تلاشی مسئولانه و علاقه‌مندی فراوان اینجانب را یاری کردند، کمال سپاسگزاری را دارم.

محمد فیاض